

Mäntsälän kunnan talousarvio 2023-2026

Talousarvion 2023, keskeisiä nostoja

- Strategian käytäntöön vienti ja sen mukainen toiminta
 - Strategiakauden tavoitteet ja niille mittarit on määritelty kunnanvaltuustossa keväällä 2022, nyt tehty vain muutama tarkennus sekä asetettu tavoitearvot vuodelle 2023
- Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen heijastusvaikutukset
 - Energiakysymys, sähkömarkkinat, kaukolämpö –Nivos Oy
 - Varautumisvalmiutta ja -tietoisuutta nostettu
 - Turvapaikan hakijat, palvelutarve
- Talouden epävarmuus
 - Inflaatio
 - Korkotasot
 - Taantuman uhka
 - Heijastus kuntatalouteen
- Konserniyhtiöiden tilanne: Nivos Oy, Mäntsälän Kodit, Jäähalli, MYK
 - TA:n ei sisälly Nivos Oy:n kunnalle maksamaa pääomallainan korkoa (1,6 milj. euroa).

Talousarvion 2023, keskeisiä nostoja

- Verotuloprosentit, entiset
 - kunnallisvero 8,36 %
 - yleinen kiinteistövero 1,40 %
 - vakituisen asuinrakennuksen kiinteistövero 0,70 %
 - muun asuinrakennuksen kiinteistövero 1,30 %
 - rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero 4,40 %
 - yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero 0,00 %
 - voimalaitosten kiinteistövero 2,50 %.
- Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa 1.1.2023
 - Vaikutus kunnan menoihin ja tuloihin
 - Keskeistä kunnan kannalta tulee olemaan yhdyspintatyö sekä edunvalvonta
- Teetetään tilatarveselvitys
 - mm. Hepola, Myllymäki, kirjasto, musiikkiopisto, nuorisotilat
- Maanhankintaan varataan 1,5 M€
- Henkilöstön työhyvinvointi

Kuntastrategia 2021-2025
hyväksytty kunnan-valtuustossa
13.12.2021

MÄNTSÄLÄ

VISIO

Kasvava ja kehittyvä Mäntsälä, parhaan arjen paikkakunta

KÄRKITAVOITE 1

TURVALLINEN,
SUJUVA ARKI

KÄRKITAVOITE 2

OSALLISTAVA
YHTEISÖLLISYYS

KÄRKITAVOITE 3

VASTUULLINEN,
KEHITTÄVÄ VIRE

ARVOT

TURVALLISUUS, YHTEISÖLLISYYS, VASTUULLISUUS

TOIMINTA-AJATUS

kuntalaisten hyvinvoinnin ja yhteisön elinvoimaisuuden edistäminen

Kärkitavoitteet

Turvallinen, sujuva arki

- Lähipalvelut toteutetaan palvelulupauksen mukaisesti, kustannustehokkaasti, asukaslähtöisinä.
- Vahvistetaan kuntalaisten hyvinvointia suunnitelmallisella tekemisellä.
- Parannetaan arjen turvallisuutta.

Osallistava yhteisöllisyys

- Päätöksenteko on avointa ja osallistavaa.
- Rakennetaan yhteisöllisyyttä tukemalla yhteistä tekemistä.
- Vahvistetaan luottamusta osallistavalla johtamisella.

Vastuullinen, kehittävä vire

- Kuntakonserni toimii vahvistaen työllisyyttä sekä yrittäjyyttä.
- Toimitapoja kehitetään ketterästi ja tuloksellisesti tietoon pohjaten
- Kunnan hankinnoissa, investoinneissa ja palvelukehityksessä noudatetaan vastuullisuutta.

Valtuustokauden strategiset tavoitteet ja mittarit

Turvallinen ja sujuva arki

Kärkitavoite	Mittari	Lähtötaso 2021 >	tavoite 2022	tavoite 2023	tavoite 2025
Lähipalvelut toteutetaan palvelulupauksen mukaisesti, kustannustehokkaasti, asukaslähtöisinä.	Asukasluku, kasvu 0,5-1,0 %/vuosi	20 839	20 993	21 150	21 469
	Vapaa omakotitonttivaranto 31.12. (kpl)	17	30	30	30
	Rakennuslupien käsittelyaika siitä, kun lupahakemus on riittävä päätöksentekoon	selvityksessä	2-5 viikkoa	2-5 viikkoa	2-5 viikkoa
	Palvelujen kustannukset suhteessa muihin Kuuma-kuntiin, ulkoiset toimintakulut €/as	Tp 2021: 6 062 €/asukas. Keskimäärin Kuuma-kunnat 6 271 €/asukas	Kustannukset keskimääräistä alhaisemmat vrt. Kuuma-kuntiin	Kustannukset keskimääräistä alhaisemmat vrt. Kuuma-kuntiin	Kustannukset keskimääräistä alhaisemmat vrt. Kuuma-kuntiin
	Kuntalaisten tyytyväisyys -kysely	Ei mitattu	Kysely toteutettu	Kyselyn tulokset viety palvelualueiden suunnitteluun	

Valtuustokauden strategiset tavoitteet ja mittarit

Turvallinen ja sujuva arki 					
Kärkitavoite	Mittari	Lähtötaso 2021 >	tavoite 2022	tavoite 2023	tavoite 2025
Vahvistetaan kuntalaisten hyvinvointia suunnitelmallisella tekemisellä.	Syrjäytymisriskissä olevat nuoret (17-29 v): Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret / ohjattu muihin palveluihin tai toimenpiteisiin	104 / 78	105 / 80	105 / 82	105 / 85
	Koulukiusattuna useammin kuin kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (Kouluterveyskysely joka toinen vuosi)	7,6		5,6	4
	Koulukiusattuna useammin kuin kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (Kouluterveyskysely joka toinen vuosi)	10		8	6
	Hyte-kerroin	16,8 €/as	17,4 €/as	18,0 €/as	18,4 €/as
Parannetaan arjen turvallisuutta.	Keveyden liikenteen uusia väyliä väh. €/vuosi	vaihdellut vuosittain +/- 400 000 €	400 000 €	400 000 €	400 000 €
	Huumausainerikokset yhteensä vuodessa, Mäntsälä (Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat)	54 (arvio)	50	45	40
	Liikenneturvallisuus, henkilövahingot Mäntsälässä	24	20	alle 20	alle 20

Valtuustokauden strategiset tavoitteet ja mittarit

Osallistava yhteisöllisyys 					
Kärkitavoitte	Mittari	Lähtötaso 2021 >	tavoite 2022	tavoite 2023	tavoite 2025
Päätöksenteko on avointa ja osallistavaa.	Kotisivut: aloitteiden ja palautteiden teemojen määrä	ei mitattu	20	200	200
	Äänestysaktiivisuus kunta- ja eduskuntavaaleissa	K 50,1 EK 68,5	EK 2023 70 %	EK 70 %	K 60 %
Rakennetaan yhteisöllisyyttä tukemalla yhteistä tekemistä.	Kunnan myöntämä tuki järjestöille eur/v (avustukset ja laskennallisesti ilmaiset tilat)	120 000	150 000	340 000	340 000
	Aloitteiden (kv ja kuntalais) läpimenoaika	9 kk	6 kk	3 kk	3kk
	Vaiuttamistoimielinten lausuntojen ja kannanottojen määrä	3	16	16	16
Vahvistetaan luottamusta osallistavalla johtamisella	Säännöllinen työtyytyväisyyskysely, asteikko 1-5	ei mitattu	3,5	3,6	3,7
	Sairauspoissaolot	11,13	alle 12	alle 12	alle 12

Valtuustokauden strategiset tavoitteet ja mittarit

Vastuullinen, kehittävä vire 					
Kärkitavoite	Mittari	Lähtötaso 2021 >	tavoite 2022	tavoite 2023	tavoite 2025
Kuntakonserni toimii vahvistaen työllisyyttä sekä yrittäjyyttä.	Työttömyysaste, Uudenmaan 3. parhaan joukossa	6,90 %	Uudellamaalla 3. parhaan joukossa	Uudellamaalla 3. parhaan joukossa	Uudellamaalla 3. parhaan joukossa
	Aloittavien yritysten nettolisäys (uusi)	65	-	70	75
	Raakamaanhankinta, ha	keskiarvo v. 2016-2021: n. 17,8 ha/v	30	30	30
	Myynnissä olevat vapaat yritystontit	Pieniä (alle 1 ha): 5 kpl, suuria (yli 1 ha): 4 kpl. Eriyisen suuria (10-20 ha) tontteja vähintään 0 kpl.	Pieniä (alle 1 ha): vähintään 5 kpl, suuria (yli 1 ha): vähintään 5 kpl. Eriyisen suuria (10-20 ha) tontteja vähintään 1 kpl.	Pieniä (alle 1 ha): vähintään 5 kpl, suuria (yli 1 ha): vähintään 5 kpl. Eriyisen suuria (10-20 ha) tontteja vähintään 1 kpl.	Pieniä (alle 1 ha): vähintään 5 kpl, suuria (yli 1 ha): vähintään 5 kpl. Eriyisen suuria (10-20 ha) tontteja vähintään 1 kpl.

Valtuustokauden strategiset tavoitteet ja mittarit

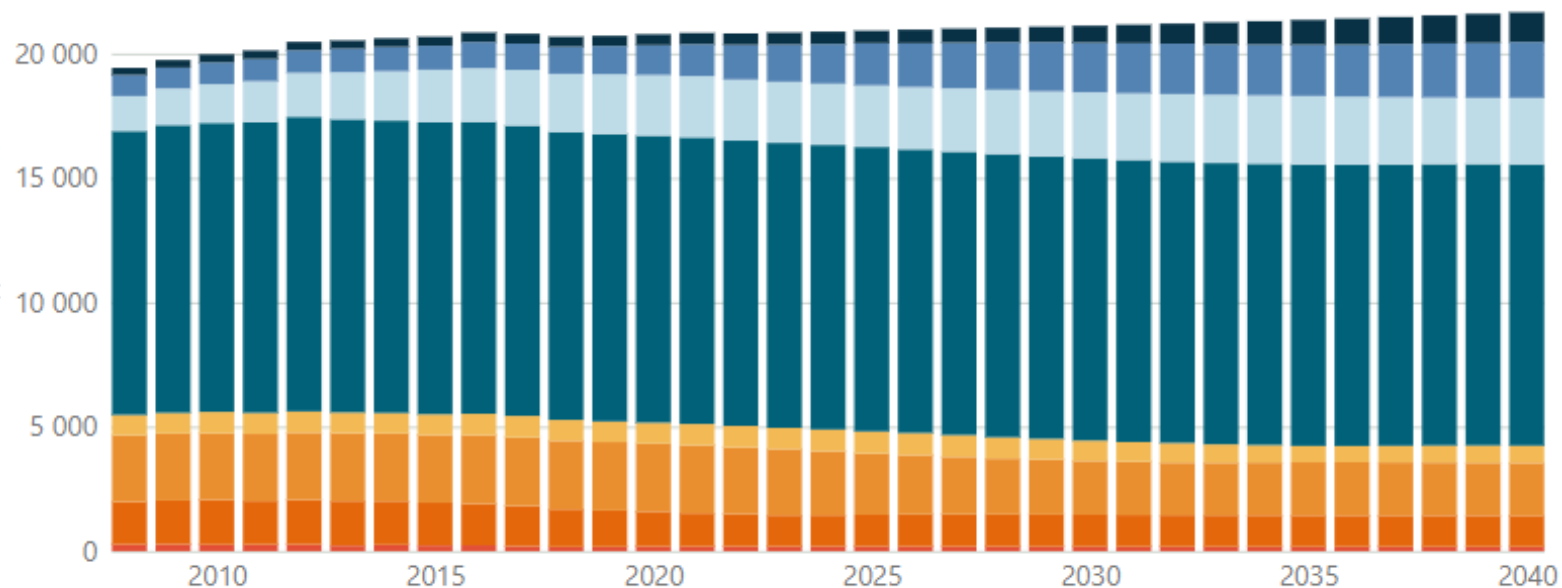
Vastuullinen, kehittävä vire 					
Toimitapoja kehitetään ketterästi ja tuloksellisesti tietoon pohjaten	Vuosikate/poistot %	178 %	>100 %	>100 %	>100 %
	Verotulojen kasvu %	7 %	>2%	>2 %	>2%
	Konsernin lainat ja vastuut €/asukas	10 934 €/asukas	10 934 €/asukas	ei ylitetä kriisikuntakriteerejä	ei ylitetä kriisikuntakriteerejä
	Vuosittain arvioitavien (lean) prosessikuvausten määrä	-	2	5	5
Kunnan hankinnoissa, investoinneissa ja palvelukehityksessä noudatetaan vastuullisuutta.	Laaditaan elinkaari- ja vaikuttavuuslaskelmia keskeisiin hankkeisiin ja hyödynnetään niitä hankintakriteerejä laadittaessa	0	2	2	4
	Investointihankkeissa työllistämisehtoa käyttäen luotujen työ- ja oppisopimuspaikkojen määrä/ vuosi	1	4	4	6
	Kuntakonserni on hiilineutraali v 2035 mennessä, vuosittaiset Co2 päästöt/asukas	Päästöt/asukas 2019 (t CO2e) : 6,1	5,2	5,2	4,5

Talousarvioesityksen lähtökohdat

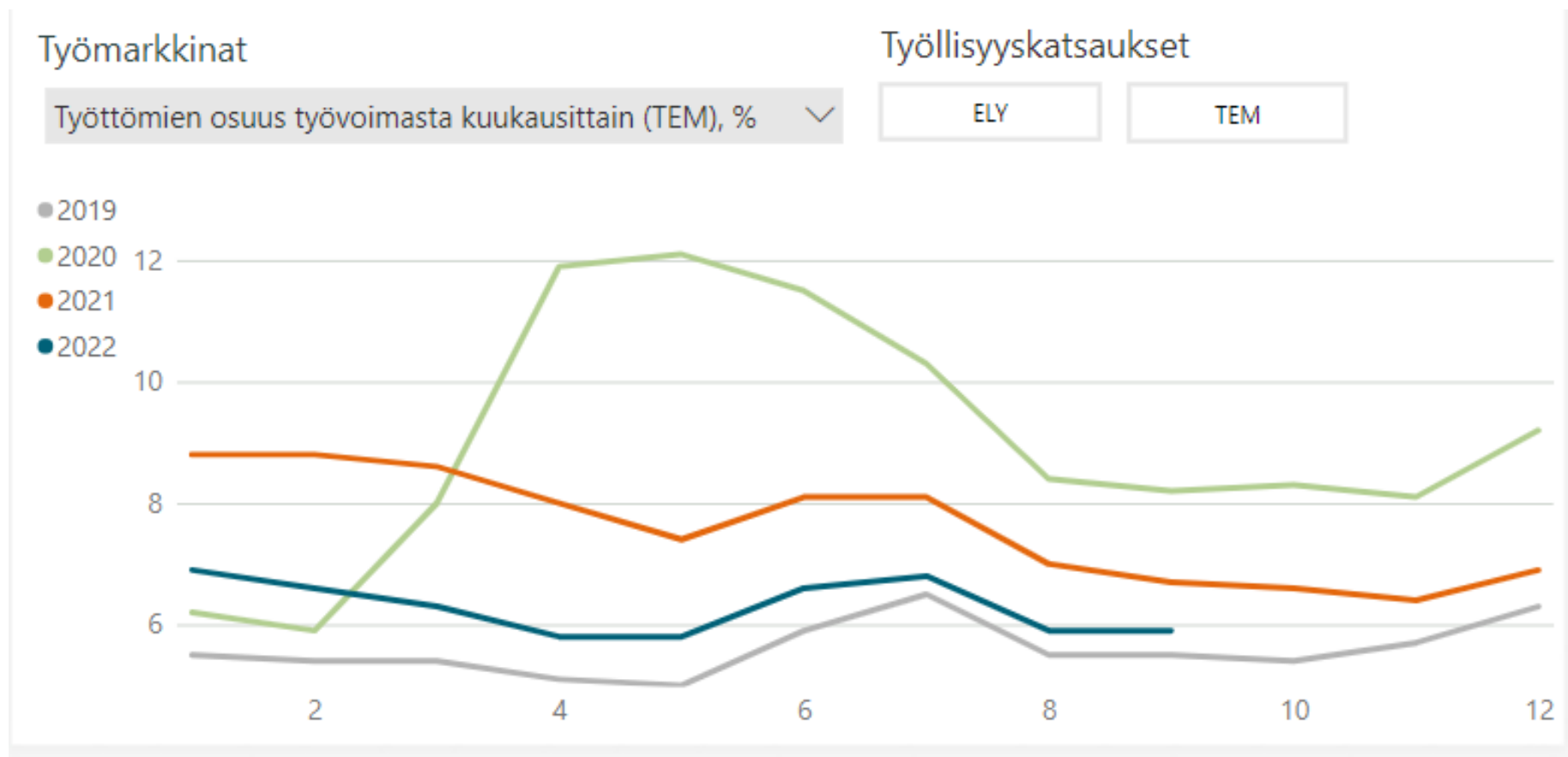
Väestöennuste

Väestö 2009-2021, väestöennuste 2022-2040 (Tilastokeskus)

- Syntyneet, alle 1-vuotiaat
- Varhaiskasvatus, 1-6-vuotiaat
- Peruskoulu, 7-15-vuotiaat
- Toisen asteen koulutus, 16-18-vuotiaat
- Työikäiset, 19-64-vuotiaat
- Eläkkeelle jäävät, 65-74-vuotiaat
- Hoito- ja hoivapalvelut, 75-84-vuotiaat
- Hoito- ja hoivapalvelut, 85+-vuotiaat

Työllisyys

Kokonaistaloudelliset ennusteet

Kansantalouden tunnuslukuja	2021	2022*	2023*	2024*
BKT:n muutos	3,0 %	1,7 %	0,5 %	1,4 %
BKT:n muutos kevään -22 ennuste		1,5 %	1,7 %	1,5 %
Kuluttajahintojen muutos	2,2	6,5	3,2	1,8
Kuluttajahintojen muutos kevät 22		4,0	2,1	1,7
Työttömyysaste, %	7,70	6,6	6,7	6,5
Lyhyet korot (euribor 3 kk)	-0,5	-0,1	1,3	1,5
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v)	-0,1	1,4	1,8	2,0

Lähde Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus syksy 2022

*ennuste 19.9.2022

Kuntatalouden kehitysarvio

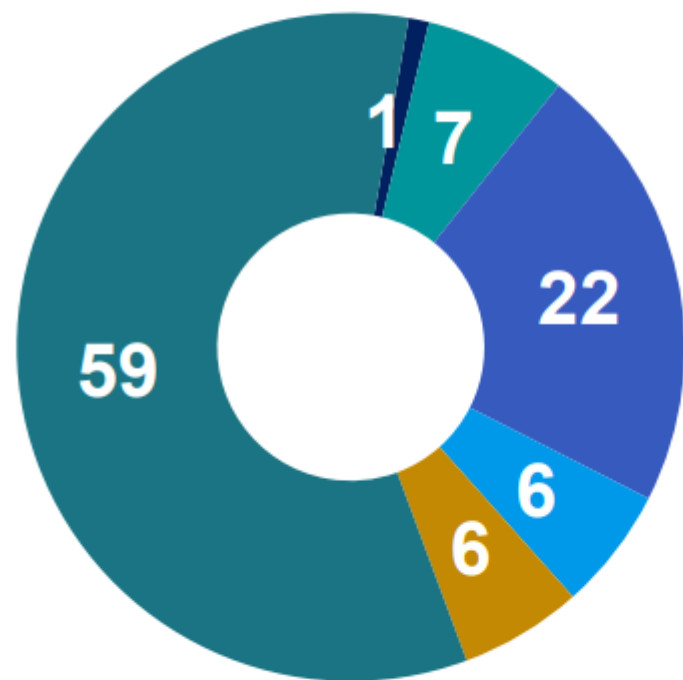
- Kuntataloudessa **vahva vuosi vuonna 2023** verotulojen vuoksi. Verotuloja kertyy osin vielä vanhojen jako-osuuksien mukaisesti. Sote-uudistuksen vaikutus verotulokertymään tulee näkyviin vasta vuodesta 2024 alkaen.
- **Kustannukset kasvavat.** Kustannusten ripeään nousuun vaikuttaa eniten kunta-alan ansiokehitys, jota nostavat niin sanottu yleiseen linjaan sidottu palkankorotus sekä kehittämisohjelma, jolla uudistetaan kunta-alan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä. Kuntien kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutos on 3,8 prosenttia vuonna 2023.
- **Investointeja siirtyy** hyvinvointialueiden mukana pois n. 950 milj. euron edestä. Kuntatalouteen jää silti investointipaineita rakennuskannan iän ja muuttoliikkeen vuoksi, mutta talouden epävarmat näkymät ja hintojen nousu saattavat lykätä investointeja tuleville vuosille.
 - Nollakorkojen aika on ohi. Lainanhoitokulut ovat pois muusta rahankäytöstä!
- Kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan menoja sopeuttamalla heikkenevät

Poimintoja valtion talousarvioesityksen kuntatalouteen vaikuttavista muutoksista

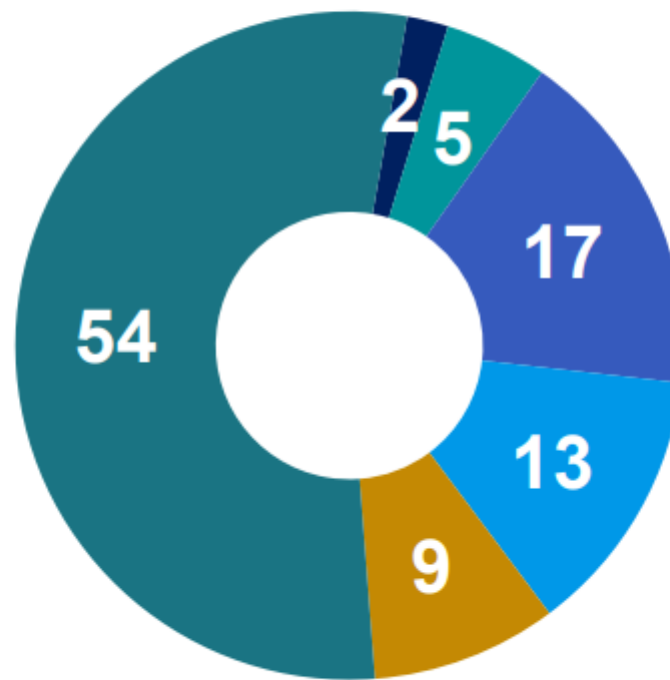
- Valtionosuusprosentti (osuus millä valtio osallistuu kuntien lakisääteisten tehtävien rahoittamiseen) laskee 23,59 prosentista 22,09 prosenttiin vuonna 2023 (Mäntsälän valtionosuusprosentti keskimääräistä suurempi 30,72 %)
- Ukrainasta tulevien pakolaisten auttaminen:
 - Kunnille korvataan Ukrainasta tulevien lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä syntyviä kustannukset valtionavustuksella toteuman mukaisesti (60 milj. euroa)
 - Perusopetukseen valmistavan opetuksen määrärahaan noin 120 milj. euron korotus
- Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen 70 milj. eurolla 1.8.2023 alkaen kompensoidaan korottamalla yhteisöveron jako-osuutta 100 milj. eurolla.
- Oppivelvollisuuden laajentamisen ja maksuttoman toisen asteen koulutuksen asteittaista toimeenpanoa jatketaan, mikä kasvattaa määrärahan tasoa 37 milj. eurolla vuonna 2023.
- Oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvauksen määräytymisperusteiden uudistamisen kokeilua jatketaan (5 milj. euroa, josta kuntatalouteen kohdistuu noin 3,7 milj. euroa).

Kunnallisvero on sote-uudistuksen jälkeenkin kuntien merkittävin tulonlähde

Kuntien tulorakenne ennen ja jälkeen sote-uudistuksen, %-osuuksittain

Ennen sote-uudistusta

Sote-uudistuksen jälkeen

OKM:n rahoituksen osuus
ennen -0,2 % ja jälkeen -0,4 %

- Muut rah. erät, netto
- Verokompensaatiot
- VOS, peruspalvelut
- Kiinteistövero
- Yhteisövero
- Kunnallisvero

Talousarvioesityksen sisältö

Tiivistelmä talousarvioesityksestä

Käyttötalous, muutos muutettuun talousarvioon 2022

- Toimintakate -51,9 milj. euroa
- Toimintakatteen muutos -59 %
- Toimintakate kasvaa 1,8 % (kun sote- ja pelastusmenot vähennetty)
- Verorahoitus 68,6 milj. euroa
- Valtionosuudet pienenevät 58 %
- Verotulot pienenevät 46 %
- Vuosikate 16,5 milj. euroa
- Tilikauden yli-/alijäämä 7,5 milj. euroa

Investoinnit

- Investointimenot 9,6 milj. euroa
- Maanhankinta 1,5 milj. euroa, talonrakennus 1,83 miljoonaa euroa, kuntatekniikka 5,7 miljoonaa euroa, irtain 0,5 miljoonaa euroa.
- Suurin yksittäinen investointikohde vuonna 2022 on Koskenrannan päiväkodin (Amandan) uudisrakennus.

Lainakanta

- lainakanta pienenee arviolta 6,7 milj. euroa tilinpäätösennusteesta 94,4 milj. eurosta 87,7 milj. euroon. Lainakanta on 4146 euroa asukasta kohden.

Tuloslaskelma, ulkoinen (1000 €)

MÄNTSÄLÄN KUNTA - TULOSLASKELMA (ulkoinen)							
Vuodet 2021-2026	TP 2021	muutettu TA 2022	Ennuste 2022 (09/2022)	KJ 2023 esitys	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Veroprosentti	21,00	21,00	21,00	8,36	8,36	8,36	8,36
Toimintatuotot	11 664	11 434	13 039	11 408	10 706	10 673	10 608
Toimintamenot	-126 325	-135 877	-139 875	-63 401	-63 479	-63 806	-63 734
TOIMINTAKATE	-114 643	-124 444	-126 836	-51 993	-52 773	-53 133	-53 126
Verotulot	94 526	97 204	99 872	53 441	51 357	52 896	53 503
Kunnallisverot	80 321	83 693	85 329	40 822	39 105	40 503	41 110
Yhteisöverot	6 220	5 298	5 988	4 146	3 779	3 921	3 921
Kiinteistöverot	7 985	8 212	8 555	8 472	8 472	8 472	8 472
Valtionosuudet	32 680	34 876	35 924	15 184	12 747	12 747	12 747
Verorahoitus yhteensä	127 206	132 080	135 796	68 625	64 104	65 643	66 250
Rahoituserät yhteensä	1 537	1 362	-238	-136	-112	-338	-2 224
Korkotuotot	1 822	1 750	150	159	184	177	81
Muut rahoitustuotot	319	105	105	105	105	105	105
Korkokulut	-528	-473	-473	-361	-361	-580	-2 400
Muut rahoituskulut	-76	-20	-20	-40	-40	-40	-10
VUOSIKATE	15 650	8 998	8 722	16 495	11 220	12 172	10 900
<i>Vuosikatteen muutos-% edelliseen tilinpäätökseen</i>	<i>13,3 %</i>	<i>-42,5 %</i>	<i>-44,3 %</i>	<i>6,6 %</i>	<i>-24 %</i>	<i>8 %</i>	<i>-10 %</i>
Suunnitelmapoistot (SuMu)	-8 771	-8 644	-8 644	-9 076	-9 458	-9 727	-9 489
TILIKAUDEN TULOS	6 880	355	79	7 419	1 762	2 444	1 412
Poistoeron vähennys	31	31	31	31	31	31	31
Varausten lisäys/vähennys	-6 000	0	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	910	386	110	7 450	1 793	2 475	1 443
Asukkaat 31.12.	20 839	20 977	21 100	21 150	21 309	21 469	21 630
kasvu-% vr. edellinen vuosi	0,3	0,7	1,3	0,8	0,75	0,75	0,75

Rahoituslaskelma (1000 €)

MÄNTSÄLÄN KUNTA - RAHOITUSLASKELMA							
Vuodet 2021-2026	TP 2021	muutettu TA 2022	Ennuste 2022 (09/2022)	KJ 2023 esitys	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta (tulorahoitus)	13 554	7 538	7 232	15 295	10 020	10 972	9 700
Vuosikate	15 650	8 998	8 722	16 495	11 220	12 172	10 900
Tulorahoituksen korjauuserät	-2 096	-1 460	-1 490	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Investointien rahavirta	-4 575	-9 875	-11 177	-8 060	-7 055	-8 290	-5 645
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-6 814	-11 635	-13 287	-9 560	-8 555	-10 290	-7 145
Rahoitusosuudet investointimenoihin	120		350	0	0	500	0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	2 119	1 760	1 760	1 500	1 500	1 500	1 500
Toiminnan ja investointien rahavirta	8 979	-2 337	-3 945	7 235	2 965	2 682	4 055
Rahoituksen rahavirta	-13 221	3 811	-713	-6 550	-2 050	-3 050	-4 700
Antolainauksen muutokset	-19 425	150	216	150	150	150	0
Lainakannan muutokset	9 705	3 661	-4 429	-6 700	-2 200	-3 200	-4 700
<i>Pitkäaikaisten lainojen lisäys</i>	20 000	25 000	24 629		0	32 500	21 000
<i>Pitkäaikaisten lainojen lyhennys</i>	-20 295	-10 795	-11 058	-4 700	-4 700	-35 700	-25 700
<i>Lyhytaikaisten lainojen muutos</i>	10 000	-10 544	-18 000	-2 000	2 500	0	0
Oman pääoman muutokset	-328	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 172	0	3 500	0	0	0	0
RAHAVAROJEN MUUTOS	-4 242	1 474	-4 658	685	915	-368	-645
Lainat euroa/asukas	4 742	4 885	4 474	4 146	4 012	3 833	3 587
Lainamäärä 31.12./ 1000 euroa	98 821	102 482	94 391	87 691	85 491	82 291	77 591

Vuosikate, poistot ja investoinnit

Mäntsälän kunnan vuosikate, poistot, nettoinvestoinnit €

Kunnan ja konsernin lainakanta

